

Спецификација предмета за књигу предмета			
Студијски програм		Мастер академске студије права	
Изборно подручје (модул)			
Врста и ниво студија		Мастер академске студије	
Назив предмета		Институти римског права	
Наставник (за предавања)		Доц. др Марија Игњатовић	
Наставник/сарадник (за вежбе)		Доц. др Марија Игњатовић	
Наставник/сарадник (за ДОН)		-	
Број ЕСПБ	8	Статус предмета (обавезни/изборни)	изборни
Услов	-		
Циљ предмета	<p>Продубљена анализа карактера одређених института кроз различите периоде током више од миленијума правне римске историје. 2) Уочавање првобитног (често заборављеног) смисла одређених института и видова њиховог трансформисања у новим, другачијим друштвеним приликама. 3) Посебан осврт на првобитни смисао и трансформације института везаних конкретно за статус жене у античком Риму, уз уочавање неаутентичности неких одредби из тзв. <i>Leges regiae</i> и другачије тумачење одговарајућих одредби Закона XII таблица (без тих одредби). 4) Уочавање улоге правника у изградњи и тумачењу одређених института, посебно у погледу статуса жене, како у античком Риму тако и у Европи каснијих векова, кроз реципирано римско право. 5) Анализа утицаја реципираног римског права на модерно европско право, уз посебан осврт на недовољно утемељене, чак и погрешне ставове из старије романистике везане за статус жене у Риму и утицај тих ставова на статус жене у Европи Новог века.</p>		
Исход предмета	<p>Савладавањем програма предмета кроз планиране активности и облике наставе, уз додатно учење, очекује се да студент:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Сагледа, на далеко вишем нивоу но на I години студија, утицај друштвених прилика на садржину и промене карактера одређених института у античком Риму, уопште и посебно у односу на статус жене. 2) Да уочи значај улоге правника на том пољу и уопште значај тумачења права и других друштвених феномена из историјске перспективе, уз конкретизовање на неаутентичност неких одредби тзв. Краљевских закона, које су утицале на погрешно тумачење неких одредби Закона XII таблица. 3) Да опет на вишем нивоу но на I години, схвати утицај римског права на модерно европско право, уопште и посебно у погледу статуса жене. 4) Да, кроз разумевање праве садржине института везаних за статус жене у античком Риму, уочи неадекватност каснијих европских тумачења статуса жене у Риму, насталих преко рецепције римског права и доминирајућих у старијој романистици, којима су формиран погрешни закључци о неким аспектима статуса Римљанке. 		

	<p>5) Да уочи значај негативног утицаја таквих, погрешних схватања на креирање статуса жене у модерним европским правним системима.</p> <p>6) Да тиме стекне уопште критички, стручан и одговоран однос према тумачењу и стварању права.</p>
Садржај предмета	
Теоријска настава	<p><i>Увод:</i> Општи осврт на римску правну историју и на статус жене у Риму, уз кратка запажања о историји статуса жене уопште. <i>Старо римско ius civile:</i> Карактер друштва, које још увек није класично робовласничко. Неразвијеност промета, стари породични и својински односи и наслеђивање у таквим односима. Питања правне и пословне способности уопште и положај жене, фактички и правни, у старом римском друштву. Примитивна, неразвијена правна техника, унеколико тешко разумљива и самим римским правницима каснијих векова, још мање старијој европској романистици; и погрешна тумачења неких старих института, посебно у погледу статуса жене. Осврт на неаутентичност неких одредби из тзв. <i>Leges regiae</i> (које жену представљају као апсолутно обесправљену) и шири осврт на одговарајуће одредбе Закона XII таблица, погрешно тумачене због веровања у тзв. Краљевске законе, као и уочавање њихове праве првобитне садржине, која је далеко мање обесправљујућа но што се вековима сматрало. Наглашавање значаја ових питања чији се утицај, у односу на третман жене, протеже до данашњих дана. <i>Класично римско право:</i> Класични робовласнички систем, робноновчана привреда, успон друштва, уз превазилажење политичке кризе, промена политичког уређења, промена облика својине (приватна), породичних и наследних односа и института. Изградња права и правне технике (<i>ius civile, ius hono-garium, ius gentium</i>), Августово законодавство, процват правне науке и класични правници. Промене садржине одређених института, посебно у погледу статуса жене. <i>Посткласично и Јустинијаново право:</i> Криза робовласничког система, промене у области својинских, породичних и наследних односа и института. Значај и улога хришћанства и његов утицај на право, посебно у погледу статуса жене. Кодификације права, посебно Јустинијанова кодификација, карактер и садржина појединих института по Јустинијановом праву, посебно у погледу статуса жене. <i>Рецепција римског права и старија романистика:</i> Кратак осврт на рецепцију (која се дотиче и у оквиру других наставних предмета). Анализа неких ставова из старије романистике о одређеним институтима римског права, уз посебан осврт на погрешна тумачења неких аспеката статуса жене у Риму и негативан утицај таквих ставова на регулисање статуса жене у европским системима Новог века. <i>Закључна разматрања:</i> Сумирање неких тенденција у развоју римског права и утицају на европско модерно право, посебно у погледу статуса жене.</p>

Практична настава (вежбе, ДОН, студијски истраживачки рад)				
Литература				
1	Д. Стојчевић, Римско приватно право, Београд, 1969.			
2	М. Јовановић, Коментар старог римског ius civile, књ. 1, Leges regiae, Ниш, 2002.			
3	М. Јовановић, Коментар старог римског ius civile, књ. 2, Закон XII таблица (I- VI), Ниш, 2007.			
4				
5				
Број часова активне наставе недељно током семестра/триместра/године				
Предавања	Вежбе	ДОН	Студијски истраживачки рад	Остали часови
4	1	-	1	-
Методе извођења наставе	Предавања Индивидуалне консултације Групе за дискусију			
Оцена знања (максимални број поена 100)				
Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит		поена
активност у току предавања	0-15	писмени испит		10
практична настава		усмени испит		90
колоквијуми	0-10			
семинари	0-15			
Списак тема по недељама				
1			<ol style="list-style-type: none"> 1. Уводно излагање 2. Општи осврт на римску правну историју 3. Општи осврт на трансформације неких института. 4. Осврт на статус жене у Риму и уопште на статус жене кроз историју, уз маркирање неких погрешних схватања. 	
2			<ol style="list-style-type: none"> 1. Старо римско ius civile - појам и основне 	

			<p>карактеристике</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Карактер старог римског друштва - доба тзв. Краљевства 3. Старо примитивно и неразвијено <i>ius civile</i> - карактеристике 4. Стара правна техника - тешко схватљива 	
3			<ol style="list-style-type: none"> 1. "Краљевски закони" (<i>Leges regiae</i>) - доба појаве збирке. 2. Карактер одредби о жени садржаних у збирци 3. Питање аутентичности тзв. Краљевских закона 4. Несклад између карактера одредби о жени и ондашњих друштвених и породичних прилика 5. Неаутентичност неких одредби о статусу жене. 	
4			<ol style="list-style-type: none"> 1. Увођење Републике - велике друштвене промене 2. Промена политичког уређења 3. Промене у породичним и својинским односима 4. Закон XII таблица - "Извор целокупног јавног и приватног права" 5. Опште одлике права у доба доношења Закона 	
5			<ol style="list-style-type: none"> 1. Општи осврт на одредбе Закона XII таблица везане за статус жене и разлика у односу на одредбе из тзв. <i>Leges regiae</i> 2. Искључивање одредби о жени из тзв. <i>Leges regiae</i>, као неаутентичних и тумачење одредби Закона XII таблица без оних из "Краљевских закона" 3. Положај жене у ужој породичној групи у односу на ширу (консорцијум) 	

			<ol style="list-style-type: none"> 4. Промене правног положаја жене, с обзиром на нову породичну организацију (али не и обесправљивање жене, како се вековима мислило) 5. Права првобитна садржина одређених старих института везаних за статус жене. 	
6			<ol style="list-style-type: none"> 1. Закључна разматрања и сумарни осврт на старе институте који се третирају као видови већег или мањег обесправљивања жене (tutela mulierum, manus мужа, patria potestas шефа породице, положај filiae loco у наслеђивању итд.) 2. Друга половина Републике - почетак класичног доба 3. Промене друштвених и породичних прилика и пад угледа жене 4. Трансформације одређених института, посебно оних везаних за статус жене 	
7			<ol style="list-style-type: none"> 1. Прва два века Принципата - доба мира, просперитета и зенита у развоју правне науке 2. Августово брачно законодавство и положај жене 3. Пад морала и утицај на брачне и породичне односе 4. Трансформације одређених института, посебно у погледу статуса жене 5. Почеци кризе и утицај на право - изобичајеност туторства над женама и манус брака 	
8			<ol style="list-style-type: none"> 1. Криза робовласничког система и увођење домината 2. Промене у друштвеним и породичним приликама 3. Хришћанство - почеци и 	

			<p>утицај на право</p> <p>4. Промене садржине неких других института везаних за положај жене</p>	
9			<p>1. Посткласично право и кодификације</p> <p>2. Јустинијанова кодификација</p> <p>3. Трансформација неких института, посебно из области наследног права</p> <p>4. Општи осврт на положај жене у оквиру Јустинијанове кодификације</p>	
10			<p>1. Хронолошки преглед трансформација одређених института, посебно у односу на положај жене</p> <p>2. Поновни осврт на неаутентичност тзв. Краљевских закона (и појаву наводне збирке тих закона тек у доба Октавијана Августа)</p> <p>3. Релативност става (унеколико и нетачност) у смислу да се временом кроз римску историју статус жене побољшавао.</p>	
11			<p>1. Рецепција римског права - кратак осврт</p> <p>2. Тумачење одредби о статусу жене</p> <p>3. Недовољно утемељени (чак и погрешни) ставови старије романистике о фактичком и правном положају жене у првим вековима Рима</p> <p>4. Велике новине у XIX веку у смислу уочавања врло повољног фактичког положаја жене у првим вековима Рима</p> <p>5. Констатовање раскорака између правног и фактичког положаја жене</p>	
12			<p>1. Поновни осврт на одредбе</p>	

			<p>Закона XII таблица и закључак да, посматране одвојено од неаутентичних одредби из тзв. <i>Leges regiae</i>, уопште не предвиђају онако велику обесправљеност жене и њену подређеност мушкарцу како се годинама у старијој романистици тврдило.</p> <p>2. Праћење даље историје института везаних за статус жене, али полазећи од наведеног тумачења одредби Закона XII таблица, и уочавање значаја искључивања жене из јавноправне, политичке делатности и сфера живота</p>	
13			<p>1. Уочавање и наглашавање значаја података из Јустинијанове кодификације који сведоче о статусу жене по Закону XII таблица сасвим другачијег (повољнијег) од оног какав се помиње у старијој романистици</p> <p>2. Статус жене по Јустинијановој кодификацији (у оквиру статусног, породичног и наследног права)</p> <p>3. Утицај хришћанства на статус жене</p>	
14			<p>Закључна разматрања и укључивање студената у дискусију, уз упућивање на ширу литературу, ван обавезне</p>	
15			<p>Закључна разматрања и укључивање студената у дискусију, уз упућивање на ширу литературу, ван обавезне</p>	